

”הנביא הגדול 12” - התרגיל הימי השנתי האיראני

אייל פינקו¹

ב- 15/12/2018 החלו משמרות המהפכה של איראן בביצוע התרגיל השנתי, המכונה ”הנביא הגדול”, זו השנה ה- 12 ברציפות. היה זה התרגיל השני הגדול שבוצע השנה על ידי חיל הים של משמרות המהפכה, וקדם לו תרגיל במתכונת דומה אך מצומצמת שבוצע במהלך אוגוסט.

לרוב מתקיימים התרגילים השנתיים במהלך חודש פברואר, אך השנה בחרה איראן, במיוחד על רקע פעילותה המבצעית בסוריה לדחות את התרגיל למועד מאוחר יותר.

התרגיל התקיים במצרי הורמוז, שהינם נקודה אסטרטגית שדרכה עובר אחוז ניכר מאספקת הנפט העולמית, וקיומו הינו כאיתות ואזהרה לארצות הברית ולעולם כולו, על משמעות הסנקציות כגורם לעליית מחירי הנפט בעולם ועצירת אספקתו.

התרגיל החל כשברקע המתרחשות הגוברת מול ארה”ב לאור הנסיגה מהסכמי הגרעין מחד, ומאידך, הצהרתו של הנשיא טראמפ, כי ארצות הברית תסיג את כוחותיה מסוריה. בסוריה, יש להזכיר, פועלים כוחות איראניים מזה מספר שנים לצד כוחות אסאד כנגד דעא”ש וארגוני הטרור הנוספים.

כוחות הים האיראניים תרגלו את סגירת מצרי הורמוז באמצעות תקיפות כלי שיט, שיגור טילים ורקטות מכלי השיט ומהחוף, הטלת מיקוש ימי בפתח המצרים ושילוב כלי טיס, להנחתת כוחות קומנדו ולתקיפה מהאוויר.

במסגרת התרגיל הימי תרגלה איראן פעולות הגנתיות והתקפיות כנגד כלי שיט אמריקאים, הפועלים במצרי הורמוז. בתרגיל האיראני לקחו חלק למעלה מ- 100 כלי שיט שונים, לרבות סירות תקיפה מהירות.

איור 1- אנשי משמרות המהפכה לאחר תרגול ירי טיל חוף-ים מדגם Ghader²

¹ סא”ל (במיל.), דוקטורנט בתחום הלוחמה הימית באוניברסיטת בר-אילן, ועמית מחקר במרכז חיפה לחקר מדיניות ואסטרטגיה ימית.

² AP/Jamejam Online, Azin Haghighi

במהלך התרגיל בוצעו תקיפות "נחיל", בהן פעלו למעלה מ-30 כלי שיט איראניים בתקיפה משולבת ומתואמת, כנגד כלי שיט אשר דימה כלי שיט אמריקאי, וכן בוצע ירי של טילי חוף-ים לטווח רחוק מהאי קאסם, המצוי בקרבת מצרי הורמוז.

בתרגיל הופעלו מסוקים נושאי טילים ימיים וכלי טיס לא מאוישים, אשר המריאו מספינה איראנית ופעלו באזור התרגיל לשם איסוף מידע חזותי, בניית תמונה ימית ותיעוד תרגיל התקיפה.

בתקרית שארעה במהלך התרגיל, בוצע תרגול התקיפה, לרבות ירי רקטות וטילים, בקרבת נושאת מטוסים אמריקאית, ה-USS John C. Stennis, אשר עשתה דרכה במצרי הורמוז לתוך המפרץ הפרסי. הרקטות והטילים שנורו חלפו בטווח לא רחוק מכלי השיט האמריקאי, בזמן שכלי הטיס הלא מאוישים האיראניים מתעדים את תקרית.

איור 2- נושאת המטוסים USS John C. Stennis במפרץ הפרסי³

אור ליום שבת, ה-22/12/2018 החל השלב האחרון בתרגיל, בו הצטרפו לכוחות חיל הים של משמרות המהפכה גם כוחות היבשה וכוחות האוויר, ותרגלו פעולות התקפיות כנגד אויב, המבצע פעולות אוויר ורקע כנגד איראן.

³ <https://www.timesofisrael.com/us-aircraft-carrier-enters-persian-gulf-after-longest-post-9-11-absence/>

איור 3- כלי שיט איראניים, בתרגיל התקיפה בקרבת נושאת המטוסים האמריקאית במפרץ הפרסי⁴

הדגשים המרכזיים שהושמו בתרגיל

התרגיל האיראני הדגיש מספר אלמנטים משמעותיים בתפיסה האיראנית. הראשון שבהם, הינה ההתבססות האיראנית על אמצעי לחימה פרי ייצור איראני מקומי, המבוססים על שדרוגים שבוצעו לאמצעים ישנים ופיתוח עצמי של מערכות חדשות. אמצעים אלו כוללים טילים לטווחים ארוכים (עד 500 ק"מ), מוקשים ימיים מתקדמים, טורפדו, כלי שיט וכלי טיס (מאויישים ולא מאויישים).

האלמנט השני הינה הדוקטרינה האיראנית, השמה דגש על מצרי הורמוז, וההבנה את חשיבותם ברמה העולמית. הדוקטרינה האיראנית מבוססת על סגירה הרמטית של המצרים באמצעות פעולה משולבת, הגנתית והתקפית, של חיל הים של משמרות המהפכה, המתבססים על תקיפה מהים באמצעות נחילים מתואמים של עשרות כלי שיט מהירים ופיזור מוקשים ימיים מחד, ומאידך תקיפה מהחוף ומהאיים שבאזור המצרים, באמצעות טילים וטורפדו.

הדוקטרינה האיראנית משלבת תקיפה רב ממדית, מהים (על מימי ותת מימי) מהיבשה ומהאוויר.

האלמנט הנוסף, הוא השילוביות שהושמה בתרגיל בין חיל הים, חיל האוויר וחיל היבשה של משמרות המהפכה. חיל הים פעל בתרגיל כנגד כוחות ים כחגורת ההגנה הראשונה, וכחגורת הגנה שנייה הופעלו כוחות יבשה ואוויר. הכוחות פעלו במשולב ובתיאום ביניהם. אלמנט השילוביות הודגש ביומו האחרון של התרגיל, וקיבל ביטוי משמעותי בראיונות בתקשורת שקיימו בכירי הזרועות השונים של משמרות המהפכה.

⁴ <https://www.military.com/daily-news/2018/12/21/us-aircraft-carrier-enters-persian-gulf-after-long-absence.html>

איור 4- כלי שיט איראני בתרגיל⁵

סיכום והשלכות על ישראל

איראן רואה בדרכי הים, במצרי הורמוז ובמפרץ הפרסי נכסים מרכזיים, אשר מאפשרים ויאפשרו לה לממש את שאיפותיה כמעצמה אזורית.

האסטרטגיה הימית האיראנית, כוללת מרכיב האסימטרי של הלוחמה הימית, המופעל על ידי חיל הים של משמרות המהפכה. התרגיל האיראני מספק פתח לבחינת אסטרטגיה זו.

יכולתה של איראן לשלוט במצרי הורמוז ולסגרם בכל עת שתרצה מהווה איום משמעותי על הכלכלה העולמית ועל אספקת הנפט. יכולת זו משמשת את איראן כנקודת מיקוח על הסכם הגרעין מול מדינות העולם ובמיוחד מול אירופה.

יתר על כן, יישום האסטרטגיה האיראנית ואמצעי הלחימה האיראניים, עלולים לפגוש את ישראל דרך נוכחותה של איראן במצרי באב אל-מנדב, בסוריה ובלבנון, בין אם באמצעות כוחותיה ובין אם באמצעות ארגוני הטרור בהם היא תומכת, הח'ותים וחיזבאללה.

⁵ AP/Jamejam Online, Azin Haghighi

מקורות

- AFP, Iran launches military drill in Persian Gulf — US (5/8/18), retrieved from: <https://www.timesofisrael.com/iran-launches-military-drill-in-persian-gulf-us/>
- Agencies, Iran's Revolutionary Guard launches drill near Strait of Hormuz, 22/12/18, retrieved from: <https://www.timesofisrael.com/irans-revolutionary-guard-launches-drill-near-strait-of-hormuz/>
- Iran press, all weapons used in 'Great Prophet' drill, locally manufactured: Brigadier General Salami, 22/12/18, retrieved from: <http://iranpress.com/iran-i130967>
- Jon Gambrell, Iranian ships fire rockets as US aircraft carrier enters Persian Gulf, 21/12/18, retrieved from: <https://www.timesofisrael.com/us-aircraft-carrier-enters-persian-gulf-after-longest-post-9-11-absence/>
- Jon Gambrell, US Aircraft Carrier Enters Persian Gulf After Long Absence, 21/12/18, retrieved from: <https://www.military.com/daily-news/2018/12/21/us-aircraft-carrier-enters-persian-gulf-after-long-absence.html>
- Middle east, Iran conducts naval drills in Gulf according to Washington (3/8/18), retrieved from: <http://www.france24.com/en/20180803-iran-usa-sanctions-naval-drills-persian-gulf-trump-hormuz-washington-tehran>
- Reuters, Iran Holding Major Naval Drill in Gulf with Over 100 Vessels, U.S. Official Says (3/8/18), retrieved from: <https://www.haaretz.com/middle-east-news/iran/over-100-vessels-involved-in-major-iran-naval-exercise-in-gulf-1.6340681>
- Rferl, Iran Launches Major Naval Exercises Ahead of Renewed U.S. Sanctions, (3/8/18), retrieved from: <https://www.rferl.org/a/iran-launches-major-naval-exercises-days-ahead-renewed-us-sanctions/29408134.html>
- Mehr news, Final stage of GreatProphet-12, retrieved from: <https://en.mehrnews.com/news/140741/Final-stage-of-Great-Prophet-12-massive-drills-kicks-off-in>
- xinhuanet, Iran to hold massive drill in southern Iran: commander, 22/12/18, retrieved from: http://www.xinhuanet.com/english/2018-12/22/c_137690437.htm